

Jätkud

Rekursiivne vs. iteratiivne käitumine

Rekursiivne faktoriaal

$$factR 0 = 1$$

$$factR n = n * factR (n - 1)$$

Rekursiivne vs. iteratiivne käitumine

Rekursiivne faktoriaal

$$factR0 = 1$$

$$factR n = n * factR(n - 1)$$

NB!

factR iga järgmine rekursiivne väljakutse toimub üha suuremas kontekstis:

$$factR4 \Rightarrow 4 * factR3$$

$$\Rightarrow 4 * (3 * factR2)$$

$$\Rightarrow 4 * (3 * (2 * factR1))$$

$$\Rightarrow 4 * (3 * (2 * (1 * factR0)))$$

$$\Rightarrow 4 * (3 * (2 * (1 * 1)))$$

$$\Rightarrow 24$$

Rekursiivne vs. iteratiivne käitumine

Sabarekursiivne (akumulaatoriga) faktoriaal

```
factA = factAcc 1  
  where factAcc a 0 = a  
        factAcc a n = factAcc (a * n) (n - 1)
```

NB!

Kõik väljakutsed toimuvad samas kontekstis:

```
factA 4  $\Rightarrow$  factAcc 1 4  
   $\Rightarrow$  factAcc 4 3  
   $\Rightarrow$  factAcc 12 2  
   $\Rightarrow$  factAcc 24 1  
   $\Rightarrow$  factAcc 24 0  
   $\Rightarrow$  24
```

Rekursiivne vs. iteratiivne käitumine

Iteratiivne kontroll-käitumine

- Funktsioon on **iteratiivse käitumisega** kui ta kasutab $O(1)$ mälu
- Funktsioon on **iteratiivse kontroll-käitumisega** kui ta kasutab $O(1)$ mälu konteksti säilitamiseks
- Funktsioon on **rekursiivse (kontroll-)käitumisega**, kui ta ei ole iteratiivse (kontroll-)käitumisega

Näide

```
reverse = revApp []  
  where revApp as [] = as  
        revApp as (x:xs) = revApp (x:as) xs
```

Rekursiivne vs. iteratiivne käitumine

Küsimus

Millal on funktsioon iteratiivse kontroll-käitumisega?

NB!

Üldjuhul lahendamatu ülesanne!

Näide

```
factQ n = if strangePredicate n  
           then factR n  
           else factA n
```

Rekursiivne vs. iteratiivne käitumine

Sabapositsioonid/-kutsed/-vormid

- Alamavaldis on **sabapositsioonis** (ingl. *tail position*), kui tema väärtustamise korral on ta väärtus “koheselt” kogu avaldise väärtuseks

if $expr_0$ **then** $expr_1$ **else** $expr_2$

let $x_1 = expr_1$ **in** $expr_0$

- Sabapositsioonis olevat funktsiooniaplikatsiooni nimetatakse **sabakutseks** (ingl. *tail call*)
- Avaldis on **sabavormis** (ingl. *tail form*), kui kõik tema mitte-sabapositsioonis olevad alamavaldised on ”lihtsad”

NB!

Sabavormis avaldis on iteratiivse kontroll-käitumisega!

Jätkud

Arvutuskontekstid ja jätkud

- Vaatame *factR* 4 arvutussammu $4 * (3 * (2 * factR 1))$
- Väljakutse *factR* 1 arvutatakse kontekstis $4 * (3 * (2 * \square))$
- Me saame konteksti (“ühe auguga” avaldist) esitada ühe argumentilise lambda-avaldisena, mida kutsutakse **jätkuks** (ingl. *continuation*)
 $\lambda v \rightarrow 4 * (3 * (2 * v))$

- Tähistagu *k* seda lambda-avaldist, siis kehtib

$$k (factR 1) \implies 4 * (3 * (2 * factR 1))$$

- Analoogselt on kõik *factR* arvutamise sammud esitatavad kujul $(k (factR n))$, kus *k* on vastavat konteksti esitav jätk
- **CPS** = *Continuation Passing Style*

Jätkud

CPS-kujul faktoriaal

factCPS 0 $k = k$ 1

factCPS n $k = \text{factCPS } (n - 1) (\backslash v \rightarrow k (n * v))$

Jätkud

CPS-kujul faktoriaal

$$\mathit{factCPS} \ 0 \ k = k \ 1$$

$$\mathit{factCPS} \ n \ k = \mathit{factCPS} \ (n - 1) \ (\backslash v \rightarrow k \ (n * v))$$

Väide

Iga k ja n korral

$$k \ (\mathit{factR} \ n) = \mathit{factCPS} \ n \ k$$

Jätkud

CPS-kujul faktoriaal

$$\mathit{factCPS} 0 k = k 1$$

$$\mathit{factCPS} n k = \mathit{factCPS} (n - 1) (\backslash v \rightarrow k (n * v))$$

Väide

Iga k ja n korral

$$k (\mathit{factR} n) = \mathit{factCPS} n k$$

Tõestus ($n = 0$)

$$k (\mathit{factR} 0) = k 1 = \mathit{factCPS} 0 k$$

Jätkud

CPS-kujul faktoriaal

$$\mathit{factCPS} 0 k = k 1$$

$$\mathit{factCPS} n k = \mathit{factCPS} (n - 1) (\backslash v \rightarrow k (n * v))$$

Väide

Iga k ja n korral

$$k (\mathit{factR} n) = \mathit{factCPS} n k$$

Tõestus ($n > 0$)

$$\begin{aligned} k (\mathit{factR} n) &= k (n * \mathit{factR} (n - 1)) \\ &= (\backslash v \rightarrow k (n * v)) (\mathit{factR} (n - 1)) \\ &= \mathit{factCPS} (n - 1) (\backslash v \rightarrow k (n * v)) \\ &= \mathit{factCPS} n k \end{aligned}$$

Jätkud

NB!

factCPS on iteratiivse kontroll-käitumisega

$$\begin{aligned} & \text{factCPS } 4 \ k \\ \Rightarrow & \text{factCPS } 3 \ (\backslash v \rightarrow k (4 * v)) \\ \Rightarrow & \text{factCPS } 2 \ (\backslash v \rightarrow k (4 * (3 * v))) \\ \Rightarrow & \text{factCPS } 1 \ (\backslash v \rightarrow k (4 * (3 * (2 * v)))) \\ \Rightarrow & \text{factCPS } 0 \ (\backslash v \rightarrow k (4 * (3 * (2 * (1 * v))))) \\ \Rightarrow & k (4 * (3 * (2 * (1 * 1)))) \\ \Rightarrow & k \ 24 \end{aligned}$$

NB!

“Kontekstist sõltumatu” faktoriaali saame, kui anname algjätkuks identsusfunktsiooni

$$\text{factC } n = \text{factCPS } n \ \text{id}$$

Jätkud

Rekursiivne *length*

$length [] = 0$

$length (x:xs) = 1 + length\ xs$

CPS-kujul *length*

$lengthC\ xs = lengthCPS\ xs\ id$

where $lengthCPS []\ k = k\ 0$

$lengthCPS (x:xs)\ k = lengthCPS\ xs\ (\lambda v \rightarrow$
 $k\ (1 + v))$

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Näide: S-kombinaator

$f\ x\ (g\ x)$

let $v_1 = f\ x$

$v_2 = g\ x$

$v_3 = v_1\ v_2$

in v_3

$\lambda k \rightarrow f\ x\ (\lambda v_1 \rightarrow$

$g\ x\ (\lambda v_2 \rightarrow$

$v_1\ v_2\ (\lambda v_3 \rightarrow$

$k\ v_3)))$

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Näide: S-kombinaator

$f\ x\ (g\ x)$

let $v_1 = f\ x$

$v_2 = g\ x$

$v_3 = v_1\ v_2$

in v_3

$\lambda k \rightarrow f\ x\ (\lambda v_1 \rightarrow$
 $g\ x\ (\lambda v_2 \rightarrow$
 $v_1\ v_2\ (\lambda v_3 \rightarrow$
 $k\ v_3)))$

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Näide: S-kombinaator

$f\ x\ (g\ x)$

let $v_1 = f\ x$

$v_2 = g\ x$

$v_3 = v_1\ v_2$

in v_3

$\backslash k \rightarrow f\ x\ (\backslash v_1 \rightarrow$

$g\ x\ (\backslash v_2 \rightarrow$

$v_1\ v_2\ (\backslash v_3 \rightarrow$

$k\ v_3)))$

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Näide: Fibonacci

$$fib0 = 0$$

$$fib1 = 1$$

$$fib\ n = fib\ (n - 1) + fib\ (n - 2)$$

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Näide: Fibonacci

$$fib0 = 0$$

$$fib1 = 1$$

$$fib\ n = \mathbf{let}\ v_1 = fib\ (n - 1)$$

$$v_2 = fib\ (n - 2)$$

$$\mathbf{in}\ v_1 + v_2$$

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Näide: Fibonacci

$fib0\ k = k\ 0$

$fib1\ k = k\ 1$

$fib\ n\ k = fib\ (n - 1)\ (\backslash v_1 \rightarrow$

$fib\ (n - 2)\ (\backslash v_2 \rightarrow$

$k\ (v_1 + v_2)))$

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Näide: *map*

$$\text{mapf } [] = []$$
$$\text{mapf } (x:xs) = f\ x : \text{mapf } xs$$

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Näide: *map*

```
map f []      = []  
map f (x:xs) = let v1 = f x  
                v2 = map f xs  
                in v1 : v2
```

Jätkud

CPS-teisendus

Üldine meetod avaldise teisendamiseks CPS kujule:

- Identifitseerida mittetriviaalsed vahetulemused
- Järjestikustada nende arvutamine
- Tuua sisse jätkud konteksti esitamiseks

Näide: *map*

$$\begin{aligned} \text{map } f [] \quad k &= k [] \\ \text{map } f (x:xs) \quad k &= f \ x \ (\backslash v_1 \rightarrow \\ &\quad \text{map } f \ xs \ (\backslash v_2 \rightarrow \\ &\quad \quad k \ (v_1 : v_2))) \end{aligned}$$

Jätkud

CPS vahekokkuvõte

CPS kujul programmis on kõik mittetriviaalsed tegevused ning nende tegemise järjekord ilmutatud

- Lihtsustab semantikat ning transleerimist
- Kõrgemat-järku funktsioonide asemel saab jätkude esitamiseks kasutada andmestruktuure (**defunktsionaliseerimine**)
- Jätke võib ka kasutada "mitte-standartselt", võimaldades selliselt modelleerida erinevaid juhtimiskonstruktsioone

Näiteid jätkude rakendustest: erindite töötlus

Leida listielementide korrutis (ver. 1)

$$\mathit{prod} [] = 1$$

$$\mathit{prod} (x:xs) = x * \mathit{prod} xs$$

Näiteid jätkude rakendustest: erindite töötlus

Leida listielementide korrutis (ver. 1)

$$\mathit{prod} [] = 1$$

$$\mathit{prod} (x:xs) = x * \mathit{prod} xs$$

NB!

Kui argumentlist sisaldab nulli, siis on tulemus alati null!

$$\mathit{prod} [1,2,3,0,1,2,3,4,5,6,7] \Rightarrow 0$$

NB!

Toodud definitsiooni korral läbitakse kogu list ja korrutatakse kõik elemendid!

Näiteid jätkude rakendustest: erindite töötlus

Leida listielementide korrutis (ver. 2)

$$\mathit{prod} [] = 1$$

$$\mathit{prod} (0 : xs) = 0$$

$$\mathit{prod} (x : xs) = x * \mathit{prod} xs$$

Näiteid jätkude rakendustest: erindite töötlus

Leida listielementide korrutis (ver. 2)

$prod [] = 1$

$prod (0 : xs) = 0$

$prod (x : xs) = x * prod xs$

NB!

Läbitakse listi kuni esimese nullini!

NB!

Tehakse nii mitu korrutamist, kui mitu elementi läbiti!

Näiteid jätkude rakendustest: erindite töötlus

Jätkudega versioon

prod xs = prodC xs id

where *prodC [] k = k 1*

prodC (0:xs) k = 0

*prodC (x:xs) k = prodC xs (\v → k (x * v))*

Näiteid jätkude rakendustest: erindite töötlus

Jätkudega versioon

$prod\ xs = prodC\ xs\ id$

where $prodC\ []\ k = k\ 1$

$prodC\ (0:xs)\ k = 0$

$prodC\ (x:xs)\ k = prodC\ xs\ (\backslash v \rightarrow k\ (x * v))$

NB!

List läbitakse ainult kui (esimese) nullini!

NB!

Nulli korral ei tehta ühtegi korrutamist!

Näiteid jätkude rakendustest: mitu resultaati

Leida listi pikkus ja elementide summa

sumLength = *sumLen* 0 0

where *sumLen* *s l []* = (*s*, *l*)

sumLen *s l (x:xs)* = *sumLen* (*s + x*) (*l + 1*) *xs*

Näiteid jätkude rakendustest: mitu resultaati

Leida listi pikkus ja elementide summa

$sumLength = sumLen\ 0\ 0$

where $sumLen\ s\ l\ [] = (s, l)$

$sumLen\ s\ l\ (x:xs) = sumLen\ (s+x)\ (l+1)\ xs$

NB!

Ehitab paari, mille järgmine funktsioon, mis tahab tulemust kasutada, peab kohe “tükeldama”!

$average\ xs = \mathbf{let}\ (s, l) = sumLength\ xs$

$\mathbf{in}\ s\ 'div'\ l$

Näiteid jätkude rakendustest: mitu resultaati

Jätkudega versioon

$sumLengthC\ xs\ k = sumLen\ 0\ 0\ xs$

where $sumLen\ s\ l\ [] = k\ s\ l$

$sumLen\ s\ l\ (x:xs) = sumLen\ (s+x)\ (l+1)\ xs$

$averageC\ xs = sumLengthC\ xs\ (\backslash s\ l \rightarrow s' \text{div}' l)$

Näiteid jätkude rakendustest: mitu resultaati

Jätkudega versioon

$sumLengthC\ xs\ k = sumLen\ 0\ 0\ xs$

where $sumLen\ s\ l\ [] = k\ s\ l$

$sumLen\ s\ l\ (x:xs) = sumLen\ (s+x)\ (l+1)\ xs$

$averageC\ xs = sumLengthC\ xs\ (\backslash s\ l \rightarrow s' \text{div}' l)$

NB!

Resultaadid antakse otse edasi!

Jätkude esitamise andmestruktuuridena

CPS-kujul faktoriaal

$factC\ n = factCPS\ n\ id$

where $factCPS\ 0\ k = k\ 1$

$factCPS\ n\ k = factCPS\ (n - 1)$

$(\lambda v \rightarrow k\ (n * v))$

Jätkude esitamise andmestruktuuridena

Jätkuesitusest sõltumatu CPS-kujul faktoriaal

factC $n = \text{factCPS } n \text{ } mkFinalCont$

where *factCPS* $0 \ k = \text{applyCont } k \ 1$

factCPS $n \ k = \text{factCPS } (n - 1)$

(mkNewCont k n)

Jätkude esitamine andmestruktuuridena

Jätkuesitusest sõltumatu CPS-kujul faktoriaal

$factC\ n = factCPS\ n\ mkFinalCont$
where $factCPS\ 0\ k = applyCont\ k\ 1$
 $factCPS\ n\ k = factCPS\ (n - 1)$
 $(mkNewCont\ k\ n)$

Jätkude esitamine funktsioonidena

$mkFinalCont = id$
 $mkNewCont\ k\ n = \lambda v \rightarrow applyCont\ k\ (n * v)$
 $applyCont\ k\ v = k\ v$

Jätkude esitamine andmestruktuuridena

Jätkude esitamine andmestruktuuridena

```
data FactCont = FinalFactCont  
              | NewFactCont Int FactCont
```

```
mkFinalCont = FinalFactCont
```

```
mkNewCont k n = NewFactCont n k
```

```
applyCont k v = case k of
```

```
  FinalFactCont → v
```

```
  NewFactCont n k → applyCont k (n * v)
```

Jätkude esitamine andmestruktuuridena

Jätkude esitamine andmestruktuuridena

```
data FactCont = FinalFactCont
              | NewFactCont Int FactCont

mkFinalCont   = FinalFactCont
mkNewCont k n = NewFactCont n k
applyCont k v = case k of
  FinalFactCont   → v
  NewFactCont n k → applyCont k (n * v)
```

NB!

Tüüp *FactCont* on isomorfne täisarvu listidega!

Jätkude esitamine andmestruktuuridena

Jätkude esitamine andmestruktuuridena

mkFinalCont = []

mkNewCont $k\ n = n : k$

applyCont $k\ v = \text{foldl} (\backslash v\ n \rightarrow n * v)\ v\ k$

Jätkude esitamine andmestruktuuridena

Jätkude esitamine andmestruktuuridena

```
mkFinalCont    = []  
mkNewCont k n = n : k  
applyCont k v  = foldl (\v n → n * v) v k
```

NB!

Asendame need definitsioonid tagasi *factC* definitsiooni ...

CPS-kujul faktoriaal — jätkud listidena

```
factC n = factCPS n []  
  where factCPS 0 k = foldl (\v n → n * v) 1 k  
        factCPS n k = factCPS (n - 1) (n : k)
```